

17. Texty demaršov EÚ a USA vláde SR dňa 25. októbra 1995 // Dokumenty doby 1990-2000 / Šimulčík Ján [Zost.]. – Prešov : Vyd. Michala Vaška, 2002. – S. 117–119.

Автор статті досліджує політичне розвиток Словачкої республіки в 1994–1998 гг. Відносини між владою та опозицією були напруженими на протязі всього періоду внаслідок концентрації влади правлячої коаліцією на чолі з В.Мечіаром, пригнічення та обмеження діяльності парламентської опозиції та президента Словаччини.

Ключевые слова: *Словацкая Республика, В.Мечар, правящая коалиция, оппозиция, политические партии, политический режим, демократия, европейское сообщество.*

The author of the article examines political development of Slovak Republic in 1994–1998 years. The relations between government and the opposition have always been strained during the whole period in consequence of concentration of power by the ruling coalition at the head of Meciar, oppression and restriction of parliamentary oppositional actions and the president of Slovakia.

Keywords: *Slovak Republic, V.Meciar, the ruling coalition, opposition, political parties, the political regime, democracy, European community.*

УДК 327
ББК 66.4

Орест Красівський

СХІДНА ПОЛІТИКА ЄС І УКРАЇНА

В статті аналізується східна політика Європейського Союзу, перспективи побудови нових взаємовідносин з країнами, що утворилися після розпаду СРСР, зокрема з Україною. Вивчається Європейська політика сусідства та “Східного партнерства” з Україною, відносини України з ЄС, проблеми підписання угод про безвізовий рух, зону вільної торгівлі та асоційоване членство з ЄС.

Ключові слова: *Європейський Союз, східний вимір, східне партнерство, асоціація України з ЄС, євроінтеграція України.*

В умовах постійних геополітичних трансформацій та процесів, направлених на поглиблення політичної й безпекової інтеграції Європейського Союзу одним із ключових завдань ЄС є забезпечення оточуючого середовища навколо своїх кордонів. Незалежно від прагнень ЄС стати глобальним гравцем, він залишається регіональним, від якого очікується зміцнення позицій на європейському континенті. Тому він переносить власні норми і цінності на держави, яким не надає можливості повної інтеграції, але очікує від них конструктивного діалогу і практичної співпраці. Досягнення цієї мети й впливає з Європейської стратегії безпеки від 2003 р., в якій визначено базові загрози для ЄС та його стратегічні цілі.

Виходячи з політики стратегії Європейської безпеки – її складова – європейська політика сусідства спрямована, насамперед, на забезпечення безпеки східних кордонів ЄС¹⁸. Щодо України ця політика охоплює чотири важливі напрямки: площину викликів і загроз, тобто тероризм, проблему роззброєння, питання регіональної політики і проблемі поширення демократії і прав людини, включно зі свободою засобів масової інформації. В офіційних документах стосунки ЄС з Україною визначено як “стратегічне партнерство”. Однак на Заході їх кваліфікували як “дуже тяжке партнерство” [6, s.325].

Серйозною проблемою в цьому контексті східної політики ЄС є Україна і можливість виникнення загрозливого конфлікту між стратегічними інтересами окремих суб’єктів, як у середині, так і поза межами ЄС. З одного боку, йдеться про Росію. Для Євросоюзу, що прагне мати якнайкращі відносини з Москвою, є небажаною ідея

¹⁸ В рамках ЄПС ЄС співробітничав окрім України з 15-а країнами: Алжиром, Вірменією, Азербайджаном, Білоруссю, Єгиптом, Грузією, Ізраїлем, Йорданією, Ліваном, Лівією, Молдовою, Марокко, Палестинською автономією, Сирією та Тунісом.

конфронтації з Росією через питання України та інших держав пострадянського простору. На сьогоднішній день, занадто активний розвиток відносин із пострадянськими країнами Східної Європи не є пріоритетом більшості європейських держав. Існує тверда переконаність у тому, що сфера відносин Європейського Союзу з Росією не вимагає жодного “Східного виміру”. З іншого боку, між прихильниками “Середземноморського” та “Східного вимірів” політики ЄС можна також передбачити серйозну боротьбу. Британські й скандинавські пропозиції, а також польські ініціативи, що висуваються вже кілька років поспіль і стосуються започаткування ЄС довгострокових дій, спрямованих на оптимізацію Східної політики, підтримку інтеграційних прагнень держав східної Європи (передусім України) лякають Європейську Комісію, проте залишають непохитною позицію Брюсселя щодо кола непов’язаних з Росією питань у Східній Європі. Тому, коли йдеться про українську модель східної політики ЄС, вона базувалася на засаді “До Європейського Союзу тільки з Росією”.

Тим не менше, ЄС і Україну об’єднує багато спільних інтересів. Вони стосуються, насамперед, підтримання стабільності, безпеки і добробуту в Європі. Важливим аспектом двосторонніх відносин є переговори щодо Угоди про асоціацію між Україною і ЄС, укладення якої є стратегічною метою євро інтеграційної політики України, а також важливим інструментом впливу ЄС на Україну. Однак переговорний процес відзначається труднощами, пов’язаними з небажанням впливових європейських держав фіксувати у політичній частині перспективу вступу України до ЄС. “Європейський Союз готовий до співпраці з Україною у рамках Європейської політики сусідства та “Східного партнерства”, що не може визначити наперед майбутнє та довготривалі цілі”, – заявила, зокрема, Верховний представник ЄС із зовнішньої політики та політики безпеки Кетрін Ештон 27 вересня 2010 р. під час візиту до Гарвардського університету. Вона зауважила також, що політика ЄС щодо України не змінилася, і що “Україна не бачить себе в ЄС, а бачить себе як європейську ідентичність” [2]. Труднощі переговорного процесу пов’язані також із форматом зони вільної торгівлі. Незважаючи на помітний прогрес у переговорах щодо Угоди про зону вільної торгівлі, яка є частиною Угоди про асоціацію, окремі положення домовленостей є не вигідними для України: низькі квоти на безмитний продаж сільськогосподарської продукції в країнах ЄС, обмежений доступ українських компаній до європейського ринку енергетичних послуг, вимога надання Україною гарантій для транзиту енергоносіїв.

Елементами пропозиції Європейської Комісії “Східне партнерство” є також договори про безвізовий режим, структура багатосторонньої співпраці та збільшення фінансової допомоги.

Отже, проект Європейського Союзу – “Східне партнерство”, що має на меті зміцнення стосунків зі східними сусідами ЄС і є продовженням східного напрямку існуючої Європейської політики сусідства, є специфічною ініціативою ЄС, що спрямована на створення умов для наближення країн Східної Європи до норм і стандартів ЄС через стимулювання регуляторних реформ, запровадження вільної торгівлі та сприяння міжлюдським контактам. Одним із наріжних каменів філософії СхП є послаблення та подальше зняття адміністративних бар’єрів між ЄС та країнами-партнерами щодо свободи пересування громадян. Основні завдання проекту в стосунках з Україною передбачають подальше спрощення візового режиму та поступовий рух до його лібералізації, укладення поглиблених зон вільної торгівлі, підтримку процесу адаптації законодавства та зміцнення інституційної здатності країн-партнерів, сприяння регіональному розвитку на основі політики регіонального вимірювання ЄС, створення інтегрованої системи управління кордонами, співпрацю у сфері енергетичної безпеки [5, с.6–8].

З самого початку одним із елементів СхП було заохочення швидшого прогресу для скасування візових бар’єрів за умов дотримання відповідних стандартів безпеки. У

Комунікації Європейської Комісії від 3 грудня 2008 р. щодо “Східного партнерства”, міститься констатація політичної перспективи безвізового режиму та посилення на конкретний практичний механізм досягнення мети – “дорожні карти”, які мають бути розроблені з урахуванням особливостей кожної країни. Зокрема, зазначено: “Після ефективного впровадження угод про спрощення візового режиму та реадмісії розпочати діалоги щодо безвізового режиму з усіма партнерами, що підтримують співпрацю. Такі діалоги дадуть можливість розробити дорожні карти, які будуть спрямовані на відміну візового режиму та спиратимуться на чотири блоки питань: безпека документів; боротьба з нелегальною міграцією, включаючи реадмісію; правопорядок; і зовнішні відносини, включаючи дотримання прав людини у відношенні мігрантів та інших вразливих груп” [5, с.6–8]. В Комунікації також вказано на шляхи надання допомоги країнам-партнерам з боку ЄС, зокрема, у судовій та правоохоронній сферах: – Допомогти країнам-партнерам створити процедури управління зовнішніми кордонами у відповідності до найвищих стандартів, встановити ефективний режим захисту даних, який дозволить їм обмінюватися оперативною інформацією з Європолем і Євроюстом у контексті двосторонніх договорів, надати країнам-партнерам спеціальний статус у відповідних агентствах ЄС, де це можливо, підтримати країни-партнери у прийнятті та ефективному виконанні національних стратегій відповідно до стандартів ЄС для рішучої боротьби проти організованої злочинності, торгівлі людьми та корупції у вищих ешелонах влади, а також для попередження відмивання грошей та фінансування тероризму, які потребують ефективної боротьби на ранніх етапах” [9].

В цей час стали очевидними розбіжності між окремими країнами-членами ЄС, одні з яких пропонували надати більш потужний поштовх інтеграції країн Східної Європи, а інші надавали перевагу збереженню традиційному порядку денному Європейської політики сусідства. Особливо відчутними відмінності виявилися саме у підходах до лібералізації візового режиму. Унаслідок цього, наступні документи ЄС стосовно СхП виявились менш амбітними і конкретними, що віддзеркалює розбіжності у підходах і необхідності знаходити спільний знаменник, прийнятний для всіх. Зокрема, у Декларації Європейської Ради щодо “Східного партнерства”, ухваленій в Брюсселі 20 березня 2009 р. міститься набагато скромніше формулювання щодо перспектив скасування віз: тут замість “безвізового режиму” вживається термін “повна візова лібералізація” – термін за змістом загалом тотожний “скасуванню візового режиму”, але поданий і обрамлений у такий спосіб, що не залишає сумнівів: у Європейській Раді значно більш обережний підхід до скасування візових режимів, аніж у Єврокомісії. “Відповідно до Світового підходу до Міграції ЄС повинен також поступово рухатися у напрямку повної лібералізації візового режиму як довгострокової цілі щодо окремих країн-партнерів в індивідуальному порядку, якщо існують всі умови для керованого та безпечного пересування, – зазначено в документі” [1]. Переговори щодо спільного документу, підписи під якими мали поставити керівники не лише ЄС, але і шести країн-партнерів, виявили дуже вузький простір для дипломатичного маневру та відмінності у пріоритетах цього разу вже між самими країнами-партнерами. У підсумку майже ідентичне попередньому формулювання міститься і у декларації установчого Празького самміту СхП, що відбувся 7 травня 2009 р.: “ЄС у відповідності до глобального підходу до питань міграції здійснюватиме поступові кроки, спрямовані на повну лібералізацію візового режиму як довготермінову мету для країн-партнерів в індивідуальному порядку, за умов дотримання вимог впорядкованого та безпечного руху осіб” [3].

Після десяти років непевності щодо того, коли та на яких умовах шенгенські візи буде скасовано для громадян України, 22 грудня 2010 р. Брюссель представив План дій щодо візової лібералізації, який визначив необхідні заходи, які необхідно прийняти і реалізувати Україні. Серед них – удосконалення в захисті документів, зміцнення управ-

ляння кордонами і міграцією, політики надання притулку, реформа правоохоронної галузі. Сторони підписали протокол до Угоди про партнерство і співробітництво щодо основних принципів участі в програмах ЄС. План дій передбачав виконання Україною односторонніх зобов'язань, які накладають на українську владу нові завдання щодо мобілізації та швидкого реформування держави. Процес візової лібералізації побудовано на принципі виконання умов, тобто для скасування візового режиму Україна повинна досягти низки показників [10].

Важливим аспектом відносин Україна ЄС є переговори щодо Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом, що готується на заміну Угоди про партнерство та співробітництво, розпочаті 5 березня 2007р. Представники ЄС спочатку наполягали на укладанні стратегічних відносин з Україною як з країною-сусідом. Загалом у 2007–2010 рр. відбулося 17 раундів переговорів щодо Угоди про асоціацію, 14 раундів переговорів щодо створення зони вільної торгівлі, 11 засідань робочої Групи з економічних, секторальних питань та питань розвитку людського потенціалу. За домовленістю сторін, починаючи з середини березня 2009 р. переговорний процес продовжується у режимі відеоконференцій, яких проведено біля 83. 18 лютого 2008 р. Відбулося офіційне відкриття переговорного процесу щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Новим кроком щодо асоціації України з ЄС є проект Доповіді Угоди про асоціацію з Україною, в якій закладена рекомендація Європейського парламенту Європейській комісії та Раді ЄС укласти Угоду до кінця 2011 р. та ратифікувати до кінця 2012 р. Однак до основного тексту внесено значну кількість доповнень і змін, що може призвести до відтермінування проведення переговорів. Призначено також позачергове засідання комітету з питань закордонних справ Європейського парламенту, яке пройде у Страсбурзі в рамках осінньої сесії ЄП. Доповідачем виступить Річард Легутко, (група Європейські консерватори і демократи), співдоповідачем з економічної частини – зони вільної торгівлі Павло Залевський (Польща, група Європейської Народної Партії).

У вступній частині доповідач стверджує, що Угода про асоціацію є “новим поколінням” в угодах і містить “безпрецедентний рівень інтеграції” між ЄС і третьою країною. У той же час, Україна бере на себе зобов'язання реалізувати значну частину європейського законодавства. Україна також має право, як європейська держава, відповідно до ст. 49 Договору про Європейський Союз, подати заявку на членство в ЄС за умови дотримання принципів демократії, поваги прав людини та основних свобод, верховенства права. Саме Угода про асоціацію, включаючи зону вільної торгівлі, “буде головним кроком українського інтеграційного процесу”.

У запропонованому для обговорення документі не відображена поточна ситуація в Україні. У зв'язку з цим очікується, що до основного тексту буде запропоновано значну кількість доповнень і змін, і що навколо документа розгорнеться дискусія, викликана двома радикально протилежними позиціями в Європейському парламенті щодо майбутнього угоди. Так, жорстку позицію зайняла частина депутатів групи Європейської Народної Партії, яка готує критичні рекомендації та наполягає на тому, щоб в них прозвучало положення відкласти завершення переговорів. Основні застереження, як висловився європейський депутат, представник групи ЄНП М.Галер (Michael Gahler) полягають в оцінках верховенства права в Україні, що не відповідає європейським стандартам. Інша частина групи висловлюється на підтримку якнайшвидшого завершення переговорів, серед яких – і співдоповідач П.Залевський. Однак, самі євродепутати, котрі підтримують Угоду висловлюють сумні з приводу можливого підписання документа до кінця 2011 р. Про це заявив в інтерв'ю і євродепутат П.Коваль, зазначив, що не варто сподіватися підписання Угоди до кінця цього року (хоч на даний момент, за його оцінкою, завершено 98-99% тексту документу), оскільки їй ще необхідно буде

перекласти на усі мови ЄС. Натомість до кінця року може з'явитися комюніке, в якому повідомлятиметься про успішне завершення переговорного процесу. Головною проблемою, за словами Ковалю, є політична частина даної Угоди і якщо переговори не вдасться завершити до кінця головування Польщі у ЄС, то потім процес ускладниться і навіть може бути “затриманий” іще на декілька років [12].

Аналізуючи східну політику ЄС заслуговує на увагу роль Польщі як стратегічного партнера України, яка зацікавлена в її наближенні до Євросоюзу. Власне. Сьогодні в Україні не лише політологами та політиками, а й пересічними громадянами Польща сприймається як надзвичайно важлива країна, співробітництво з якою має для українців стратегічне значення.

Додаткові євроінтеграційні надії України на Польщу безпосередньо пов'язані з тим, що саме до Польщі перейшло головування в ЄС у другому півріччі 2011-го. Плани керівництва України – вирішити питання асоціації та чіткіше визначитися з візовим питанням. Цілком можливо, що Варшава дійсно може підтримати Україну. “Інтерес Польщі полягає в тому, щоб мати з Україною не просто партнерські, а братські відносини”, – згадував нещодавно міністр національної оборони Польщі Януш Онишкевич, правда він не заперечує, що від України Польща дещо відволіклася [11]. І, судячи з усього, так само завзято відстоювати інтереси Києва, як це було кілька років тому, поляки поки не збираються. Якщо судити з польської преси, про прагматизм готові згадувати не лише українці.

І не виключено, що таке ставлення пошириться за межі економічних інтересів. Скільки б теплих слів про дружбу і стратегічне партнерство не сказали гості, господарі напевно в курсі того, як ставлення до України змінюється в Брюсселі. “Україна була найкращим учнем класу в регіоні два роки тому. Але більше – ні”, – зробив зауваження тим, хто “відстають” президент Європарламенту Єжи Бузек. Старий світ зараз більше схильний симпатизувати Молдові. І не факт, що очікувана, але не гарантована підтримка давніх друзів, про існування і ролі яких Україна раптом згадала, зможе їй серйозно допомогти на загальноєвропейській арені [11].

Слід врахувати, що трансформаційні процеси що сьогодні проходять у світовій та європейській політиці суттєвим чином впливають на зовнішньополітичну поведінку України. Зростання тиску на Україну одночасно як з боку Росії, так і з боку США та ЄС є наслідком не тільки зміни конфігурацій сил як на глобальному та регіональному – європейському рівнях, а в якійсь мірі і прорахунків української зовнішньої політики.

Сюди слід додати і політичні процеси, що відбуваються в Україні. В принципі можна констатувати про відсутність послідовної політики щодо Польщі. Аналізуючи період часу президентства В.Ющенка можна би визначити чіткі засади України щодо ЄС, однак важко було би окреслити виразно, послідовно і обдуманий підхід до Польщі. А оскільки Польща є членом ЄС і розглядається українським суспільством як єдиний організм. Тому аналіз політики України щодо Польщі не можна розглядати окремо від стосунків України з ЄС. Одночасно традиційно небезпідставно панує думка, в якій Польща представляється як постійний адвокат України в ЄС. Це підтверджують і слова Б.Комаровського, сказані на зустрічі з українським Президентом на економічному самміті в Польщі в лютому 2011 р. Президент Комаровський підкреслив, що Польща хоче бути дружньою до України, розраховує на розвиток бізнесових контактів, і що не лише із сентиментальних поглядів послідовно підтримує незалежну Україну в її прагненні “до союзу світом інтегруючої Європи”. Зауважив, що це є спільний інтерес, аби одні і ті ж норми, засади і правила охоплював як найбільші території в Європі. Президент запевнив, що Польща і надалі буде підтримувати Україну, і насамперед, в її прагненнях до підписання умови про зону вільної торгівлі. Одночасно підкреслив, що перед Україною є “велика праця до виконання”.

Тому у Варшаві вважають, що в конкретних діях української влади наблизити державу до Заходу спостерігається застій і голослівні декларації, не підтверджені конкретними діями, а двостороння гра української влади (схід-захід) не дає підстав розраховувати на Україну як на послідовного і ефективного партнера. Однак в разі “упорядкування” цих стосунків, Україна може стати важливим чинником у “великій грі” на користь Польщі, для якої політичний союз з Україною є життєво необхідний. Незалежність Києва має для Польщі таке значення як приналежність до НАТО, або навіть і більше, – вважає польський дослідник східної політики П.Журавські [8]. У випадку здійснення Москвою кроків по дестабілізації української держави (сецесія Криму чи Севастополя, інспіровані Кремлем сепаратизми на сході країни, або на заході – Закарпаття), якій Україна вирішила би протиставитись збройним шляхом, перед Польщею постали б драматичне питання: що важливіше для незалежності – чи ст. 5 Вашингтонського договору НАТО про колективну відсіч агресорові, чи повторити щодо України чехословацький сценарій 1938 р. і мовчазно очікувати на свою участь в надії на допомогу західних союзників, чи признати, що правильною відповіддю Польщі на небезпеку незалежності і територіальної цілісності України була би війна біля її кордонів проти кожного агресора, навіть всупереч порадам Заходу?”, – ставить запитання дослідник [8].

Польська проукраїнська політика окрім стратегічного напрямку вимагає від Варшави турбот про більш приземлені справи, про ті, що стосуються безпосередньо громадян обох держав. Мова йде про свободу пересування між Польщею і Україною, яке ускладнилося після входження Польщі до ЄС, зокрема, до групи Шенген, проблему відкриття віз, кількадедне вистоювання українських громадян біля польських консульств для отримання візи та кілька кілометрові черги при перетині кордону. Крім того, сюди слід віднести і тенденцію до розгортання суперечок та дискусій (не завжди наукових) історичного характеру, зокрема про діяльність ОУН, УПА, події на Волині в часі Другої світової війни, операції “Вісла” та ін, часто інспіровані зацікавленими силами. Всі ці події дають підстави характеризувати нинішній стан польсько-українських стосунків як період “охолодження”. А говорячи про дебати щодо засад польської зовнішньої політики, що розгортається останнім часом, слід додати виступ міністра закордонних справ Польщі Р.Сікорського у Сеймі у вересні 2008 р. та опубліковану його статтю в “Gazecie Wyborczej”, на основі яких можна охарактеризувати концепцію зовнішньої політики Польщі як відхід від безумовної підтримки суверенності України, що в засаді мало би стримати імперіалістичні амбіції Росії. Водночас, прагматизм в стосунках з Росією розцінюється як зрада українських інтересів [7]. Однак така оцінка проукраїнської політики Польщі може виглядати дещо спрощеною. В діях сучасного уряду РП можна прослідкувати виразний процес європеїзації закордонної політики держави, зокрема її дії щодо наближення України до ЄС. Східне партнерство, ініційоване Польщею і Швецією, діяльність Польщі в часі головування в ЄС говорить про те, що Україна є ключовою державою для здійснення політичної перебудови Східної Європи. Тому Україна і надалі трактується як стратегічний і найважливіший союзник Польщі на сході.

Отже, нинішній рівень партнерства між Україною і Польщею значною мірою залежить від збереження між державами, політичних контактів, зміцнення суспільного діалогу, а також успіху реформаторської політики в Україні. І попри низку проблем, Польща і Україна залишаються вигідними і корисними партнерами, які мають добре підґрунтя та перспективу розвитку. Об’єктивні реалії вимагають від обох країн тісної взаємодії, яка гарантуватиме їм безпеку у регіональному і субрегіональному просторі. Польські керівники неодноразово наголошували, що готові підтримати Україну, і на практиці доводили свою позицію.

А якщо говорити про співпрацю України і Європейського союзу у межах європейської політики сусідства, просування “Східного партнерства”, активізацію відповідних перемовин, Україні необхідно працювати над ґрунтовною реформою суспільства, наголошуючи при цьому на потребах загальноєвропейської безпеки, ефективної реалізації політики ЄС та необхідності розвитку європейського інтеграційного простору. Водночас, якщо звертати увагу на перспективи членства у ЄС або доступу до його внутрішніх ринків, який задекларовано як важливу ціль співпраці, потрібно зважати на неоднотайність позицій країн-членів співтовариства. Тому для України, яка орієнтована на тіснішу співпрацю, ніж передбачено європейською політикою сусідства, і очікує реального виконання підписаних угод, важливою є підтримка тих партнерів з числа країн-членів, які схвалюють її прагнення. Стосовно “Східного партнерства”, дана ініціатива передбачає фінансову допомогу, активізацію економічних відносин шляхом підписання договорів про асоціацію, вільну торгівлю та безвізовий режим, і в цілому може наблизити Україну до тіснішої співпраці з Європейським Союзом.

1. Декларація Європейської Ради щодо Східного Партнерства. Неофіційний переклад з сайту Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/>.
2. ЄС готовий до співпраці з Україною. – Режим доступу : www.gazeta.ua/articles/politics/355584.
3. Спільна заява Саміту Східного партнерства у Празі, 7 травня 2009 року, <http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/>
4. Сушко О. Механізми та можливості Східного партнерства в процесі лібералізації візового режиму / О. Сушко // Безвізова Європа для країн Східного партнерства: шляхи досягнення / ред. І. Сушко. – Київ, 2010. – С. 6–8.
5. Piskorska B. Wymiar Wschodni polityki Unii Europejskiej / B. Piskorska. – S. 325.
6. P. Żurawski vel Grajewski Kres idei jagiellońskiej”, czyli początek “epoki saskiej” // Komentarz. Miesięcznik Polityczny. – Łódź, 2009. – № 3 (16). – S. 23–24.
7. P. Żurawski vel Grajewski Polska polityka wschodnia. – Режим доступу : <http://www.krakowskie.nazwa.pl/polskiwyzwania/index.php?option=com>.
8. Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/>.
9. Режим доступу : <http://www.kyivpost.ua/ukraine/article/>.
10. Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/~2/0/all/2011/02/05/226661>.
11. Режим доступу : http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?bryusel_maye_pidshovhuvati_ukrayinu_do_ugodi_pro_asotsiatsiyu_ekspert&objectId=1129542.

В статье анализируется восточная политика Европейского Союза, перспективы построения новых взаимоотношений со странами, образованными после развала СССР, в частности с Украиной. Изучается Европейская политика соседства и “Восточного партнерства” с Украиной, отношения Украины с ЕС, проблемы подписания договоров о безвизовом движении, зоне свободной торговли и ассоциированное членство с ЕС.

Ключевые слова: Европейский Союз, восточное измерение, восточное партнерство, ассоциация Украины с ЕС, евроинтеграция Украины.

The article analyzes the eastern policy of the European Union, the prospects of building of new relationships with the countries that emerged after the collapse of the USSR, including Ukraine. The article focuses on the European Neighbourhood Policy and the “Eastern Partnership” with Ukraine, Ukraine’s relations with the EU, the problem of agreements signing on the visa-free movement, the free trade area and the cooperation with the EU.

Keywords: European Union, the Eastern dimension, the Eastern Partnership, Association of Ukraine with the EU, European integration of Ukraine.